

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 26/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duřu a Miroslava Duriřa v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Majetkového Holdingu, a. s.**, Staromestská 3, Bratislava, IČO 35 823 364, zastúpeného Mgr. Martinom Babčaníkom, advokátom, Oravská 8, Miloslavov, proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 9 Er 1293/2007-143 z 11. februára 2021 za účasti zúčastnených osôb [REDACTED], a súdneho exekútora JUDr. Petra Urbáneka, exekútorský úrad, Bratislavská 11, Galanta, IČO 37 838 059, takto

r o z h o d o l :

1. Výrokom uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 9 Er 1293/2007-143 z 11. februára 2021, ktorým bola zastavená exekúcia, **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Výrok uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 9 Er 1293/2007-143 z 11. februára 2021, ktorým bola zastavená exekúcia, **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Dunajská Streda na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Dunajská Streda **je povinný** sťažovateľovi nahradiť trovy konania v sume **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 22. apríla 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 Er 1293/2007-143 z 11. februára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) vydaným sudkyňou okresného súdu. Sťažovateľ navrhol zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľ ďalej žiadal o priznanie náhrady trov konania v sume 794,90 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 26/2022-20 z 25. januára 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v časti porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom napadnutého uznesenia týkajúcim sa zastavenia exekúcie. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť odmietnutá.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., sa ako pôvodná oprávnená domáhala vymoženia pohľadávky v sume 16 084,88 eur s príslušenstvom proti povinnej na základe návrhu na vykonanie exekúcie doručeného súdnemu exekútorovi 12. novembra 2007. Exekučným titulom bol vykonateľný zmenkový platobný rozkaz Okresného súdu Bratislava V č. k. 1 Zm 67/2007-27 zo 7. júna 2007. Na základe poverenia okresného súdu vykonával exekúciu súdny exekútor JUDr. Peter Urbánek. Uznesením okresného súdu z 3. decembra 2010 bolo rozhodnuté o pripustení zmeny účastníka konania na strane oprávneného s tým, že do exekúcie vstúpil sťažovateľ ako nový oprávnený.

4. Zákonom č. 438/2015 Z. z. bol novelizovaný o. i. aj zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“). Sťažovateľ postupoval podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku v platnom znení a v zákonom určenej lehote podaním z 12. januára 2016 doplnil návrh na vykonanie exekúcie v súlade s § 39 ods. 4 Exekučného poriadku. Prílohou podania bol návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu z 12. februára 2007 a zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere z 1. júna 2005 [podpísaná povinnou 3. júna 2005 (ďalej len „zmluva o úvere“)].

5. Upovedomením o zastavení starej exekúcie z 1. júna 2020 súdny exekútor zastavil exekúciu podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ukončení niektorých exekučných konaní“) s odôvodnením, že uplynula rozhodná doba. Sťažovateľ podal námietky proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie, ktoré odôvodnil tým, že bolo vydané v rozpore so zákonom, pretože okresný súd nerozhodol o pokračovaní v exekúcii podľa § 243f Exekučného

poriadku v platnom znení a táto exekúcia je stále odložená priamo zo zákona. Z tohto dôvodu bol jednoznačne naplnený dôvod na predĺženie rozhodnej doby tak, ako ho predpokladá § 4 zákona o ukončení niektorých exekučných konaní.

6. Napadnutým uznesením okresný súd upovedomenie o zastavení starej exekúcie z 1. júna 2020 zrušil (výrok I), exekúciu zastavil (výrok II) a vyslovil, že o trovách exekúcie rozhodne samostatným uznesením (výrok III, v uznesení nesprávne označený ako výrok II, pozn.).

7. K výroku I napadnutého uznesenia okresný súd uviedol, že v upovedomení o zastavení starej exekúcie súdny exekútor nesprávne deklaroval, že exekúcia sa skončila podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona o ukončení niektorých exekučných konaní. Podľa § 243f ods. 3 Exekučného poriadku v platnom znení je táto exekúcia odo dňa účinnosti novely odložená. Okresný súd posúdil námietky sťažovateľa ako dôvodné, a preto podľa § 7 ods. 3 zákona o ukončení niektorých exekučných konaní zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie.

8. Výrok o zastavení exekúcie okresný súd odôvodnil tým, že sťažovateľ nesplnil povinnosti v zmysle § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017. V doplnení návrhu na vykonanie exekúcie sťažovateľ neopísal vlastný vzťah podľa § 17 ods. 1 zákona č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov (ďalej len „zmenkový a šekový zákon“) a okrem zmluvy o úvere a dohody o vydaní a vyplnení biankozmenky ďalší listinný dôkaz nepredložil. Predložené dôkazy, ktoré mali osvedčiť skutočnosti tvrdené sťažovateľom, okresný súd nepovažoval za relevantné. Z tvrdení sťažovateľa aj z pripojených listinných dôkazov vyplýva vznik pôvodného právneho vzťahu, ale nie je z nich zrejmy vznik samotného zmenkového vzťahu, t. j. dôvod a spôsob vystavenia a vyplnenia biankozmenky. Nie je uvedené, kedy došlo k vyplneniu zmenky jeho právnym predchodcom, a tiež chýbajú akékoľvek identifikácie týkajúce sa zmenky (zmenková suma, úroky, dátumy a podobné náležitosti), pričom zmenka, resp. jej kópia netvorila prílohu doplnenia návrhu na vykonanie exekúcie.

9. Okresný súd nepovažoval za preukázané ako oprávnený, resp. jeho právny predchodca dospeli k zmenkovej sume, z čoho pozostáva, či podkladom na zmenkové súdne konanie boli právne vzťahy vyplývajúce práve zo zmluvy o úvere. Porovnaním obsahu predloženej zmluvy o úvere s obsahom zmenkového platobného rozkazu a návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu totiž uvedené nebolo možné konštatovať. Sťažovateľ mal predložiť aj zmenku, resp. jej kópiu a v závislosti od jej typu aj ďalší dokument, ktorý zakladá ďalšie práva majiteľa zmenky. Sťažovateľ nepredložil podklady na preskúmanie dôvodov v zmysle § 243f ods. 6 Exekučného poriadku v platnom znení, a preto podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku v platnom znení (tiež v súlade so stanoviskom č. 1/2016 občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Trnave) bola táto exekúcia zastavená.

10. Okresný súd napokon vyslovil, že o trovách exekúcie bude rozhodnuté samostatným uznesením po tom, ako súdny exekútor predloží okresnému súdu vyúčtovanie trov a exekučný spis.

II. Argumentácia sťažovateľa

11. Sťažovateľ tvrdí, že v súvislosti s novelou Exekučného poriadku mal ako oprávnený povinnosť opísať rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinnou. Pod pojmom „vlastný vzťah s povinným“ mal zákonodarca na mysli bez akýchkoľvek pochybností základný právny vzťah, ktorý bol dôvodom vystavenia zmenky, ktorá je abstraktným a prísne formálnym záväzkom. V návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu, ktorý bol súčasťou doplnenia návrhu na vykonanie exekúcie, bol jednoznačne identifikovaný, podrobne opísaný a kópiou zmluvy o úvere aj preukázaný základný „vlastný“ (zmluvný) vzťah medzi pôvodnou oprávnenou a povinnou, v ktorom vrátenie dlžnej sumy bolo zabezpečené vlastnou zmenkou. Ak okresný súd tvrdí, že z doplnenia návrhu na exekúciu a pripojených listín nie je zrejmý vznik samotného zmenkového vzťahu, takéto tvrdenie je potom v extrémnom nesúlade so skutkovými a s právnymi okolnosťami, ktoré je z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné.

12. Ustanovenie § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017 vyžadovalo aj pripojenie dôkazov, ktoré by preukazovali tvrdenia sťažovateľa. Avšak pripojiť možno len listinné dôkazy, ktorými účastník konania disponuje. V ostatných prípadoch postačí, ak účastník konania dôkazy riadne označí a navrhne ich vykonanie (napr. predloženie listín, ktoré sú v držbe iných orgánov alebo tretích osôb). K podaniu, ktorým dopĺňal návrh na vykonanie exekúcie, sťažovateľ predložil listinné dôkazy, ktorými disponoval. Zároveň sťažovateľ jasne, zrozumiteľne a celkom jednoznačne navrhol okresnému súdu, aby si v prípade potreby pripojil súdny spis vedený Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 1 Zm 67/2007. Okresný súd takto ale nepostupoval, čím sa bez akýchkoľvek pochybností dopustil nesprávneho procesného postupu.

13. Novela Exekučného poriadku oprávneným uložila len všeobecnú povinnosť v doplnení návrhu na vykonanie exekúcie uviesť a preukázať rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným, ktorú si sťažovateľ nepochybne splnil. Ustanovenie § 243f ods. 5 Exekučného poriadku v platnom znení jednoznačne upravuje sankciu výlučne pre prípad nedoplnenia návrhu na vykonanie exekúcie podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku v platnom znení. V prípade, že oprávnený návrh na vykonanie exekúcie doplnil v zákonnej lehote, exekučný súd je povinný postupovať podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku v platnom znení. Skutočnosť, že niektoré dôkazy sťažovateľ nemohol objektívne priložiť k doplneniu návrhu na exekúciu z objektívnych dôvodov (tieto ale označil a požiadal o ich vykonanie), nemôže byť prekážkou procesného postupu podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku v platnom znení. Nemôže byť ani dôvodom na uplatnenie okresným súdom vykonštruovanej fikcie, že sťažovateľ návrh na vykonanie exekúcie nedoplnil. Okresným súdom prezentovaná fikcia nemá žiadnu oporu v zákone, a preto je prejavom svojvôle.

14. Zákonodarca nezveril okresnému súdu ako exekučnému súdu právomoc skúmať, či biankozmenka bola správne vyplnená majiteľom zmenky. Ak si takúto právomoc okresný súd odvodzuje od § 17 ods. 2 zmenkového a šekového zákona, toto ustanovenie je podľa sťažovateľa aplikovateľné len v zmenkovom konaní (nie vo vykonávacom konaní). Podľa sťažovateľa „... na dotknutú vec je potrebné aplikovať hmotnoprávnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola

v konaní uplatnená zmenka vystavená a procesno-právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy tzv. nachádzacie konanie prebiehalo. Inak BY IŠLO O PORUŠENIE ZÁKAZU RETROAKTIVITY A PRINCÍPU PRÁVNEJ ISTOTY.“. V rámci exekúcie zákonodarca okresným súdom zveril právomoc skúmať len existenciu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, prípadne ich rozpor s dobrými mravmi alebo so zákonom či obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky. V tejto veci si okresný súd prisvojil právomoc skúmať aj iné skutočnosti, ako mu boli zákonom zverené. Sťažovateľ zastáva názor, že napadnuté uznesenie okresného súdu vo vzťahu k zastaveniu exekúcie je arbitrárne (a z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné) z dôvodu extrémneho nesúladu právnych záverov s vykonanými skutkovými a právnymi zisteniami. A zároveň z dôvodu, že okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie za použitia extenzívneho výkladu právnej normy, ktorý je príliš formalistický až šikanózný a porušujúci čl. 2 ods. 2 ústavy.

III.

Vyjadrenia okresného súdu a sťažovateľa

III.A. Vyjadrenie okresného súdu:

15. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedla chronológiu úkonov v tejto veci, ďalej stručne poukázala na tvrdenia sťažovateľa uvedené v doplnení jeho návrhu na vykonanie exekúcie. Predsedníčka poukázala aj na dôvody, ktoré okresný súd viedli k zastaveniu tejto exekúcie, a zopakovala námietky sťažovateľa uvedené v ústavnej sťažnosti.

16. Predsedníčka konštatovala, že k doplneniu návrhu na vykonanie exekúcie neboli pripojené iné listinné dôkazy ozrejmujuce vznik zmenkového vzťahu, dôvod a spôsob vystavenia a vyplnenia biankozmenky, výpočet, ako veriteľ dospel k výslednej zmenkovej sume. Ďalej v ňom absentovala aj samotná zmenka. Podanie okresný súd vyhodnotil ako podané neoprávneným subjektom, ktorý si nespĺnil povinnosti priamo uložené zákonom. K návrhu sťažovateľa, aby si v prípade potreby okresný súd pripojil súdny spis vedený Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 1 Zm 67/2007, predsedníčka uviedla, že sťažovateľ mal zrejme na mysli všeobecné ustanovenia o dokazovaní obsiahnuté v § 185 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Dokazovanie v exekučnom konaní je spravidla vylúčené. Civilný sporový poriadok však vylučuje využitie najdôležitejšej „munície“ sporového konania (prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, koncentrácie, neodkladných opatrení a zabezpečovacích opatrení a pod.) v exekučnom konaní bez ohľadu na skutočnosť, či v danom exekučnom konaní je prítomná slabšia strana.

17. Následkom nepreukázania, resp. nedoplnenia návrhu na vykonanie exekúcie (do 22. januára 2016) je zastavenie exekučného konania, resp. zastavenie exekúcie (ak bolo vydané poverenie na vykonanie exekúcie). V súvislosti s novelou Exekučného poriadku vznikla exekučným súdom zákonná povinnosť skúmať náležitosti návrhu na vykonanie exekúcie. Okresný súd zistil, že doplnenie návrhu na vykonanie exekúcie neobsahuje zákonom predpísané náležitosti o preukázaní zmenkového vzťahu. Z tohto dôvodu nemal inú možnosť ako túto exekúciu zastaviť podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku v platnom znení. Zároveň žiadne z ustanovení Exekučného poriadku

neukladá exekučnému súdu povinnosť vyzývať účastníkov konania na splnenie si povinností ustanovených zákonom, pričom v exekučnom konaní nemožno odpustiť zmeškanie lehôt, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Z uvedených dôvodov preto predsedníčka okresného súdu navrhla, aby ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

III.B. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

18. Povinnej a súdnemu exekútorovi ako zúčastneným osobám bolo ústavným súdom výzvami z 28. januára 2022 umožnené vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti v lehote 10 dní, pričom toto procesné oprávnenie zúčastnenej osoby nevyužili.

III.C. Replika sťažovateľa:

19. Sťažovateľ v replike k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že predsedníčka okresného súdu si vykladá slovné spojenie „skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným“ a s ním spojenú prieskumnú právomoc exekučného súdu nesprávne a ústavne neudržateľným spôsobom. Predsedníčka okresného súdu neoznačila žiadne zákonné ustanovenie, od ktorého okresný súd odvodzuje svoju právomoc skúmať vznik zmenkového vzťahu alebo správnosť vyplnenia zmenky. Tieto skutočnosti povinná mohla bez obmedzenia namietat' a tieto mal právomoc skúmať len súd v základnom zmenkovom konaní. Z § 17 ods. 2 zmenkového a šekového zákona nevyplýva, ako má zmenkový veriteľ opísať vlastný vzťah so zmenkovým dlžníkom. Okresný súd teda nerozlišuje medzi základným (vlastným) právnym vzťahom a zmenkovým vzťahom. V rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít bol jednoznačne judikovaný názor, že prieskumná právomoc exekučného súdu je obmedzená len na skúmanie obsahu spotrebiteľskej zmluvy vo vzťahu k existencii neprijateľných zmluvných podmienok, zákazu alebo obmedzenia použitia zmenky alebo rozporu s dobrými mravmi.

20. K námietke arbitrárnosti napadnutého uznesenia spočívajúcej v extrémnom nesúlade tvrdenia okresného súdu, že z doplnenia návrhu na exekúciu a pripojených listín nie je zrejмый vznik samotného zmenkového vzťahu, s obsahom samotných predložených listín sa predsedníčka okresného súdu nevyjadřila. Bez najmensej snahy aspoň o dodatočné náležitú odôvodnenie skutkových a právnych záverov len bez ďalšieho zopakovala nepravdivé a zavádzajúce tvrdenia z napadnutého uznesenia.

21. Podľa sťažovateľa je absolútne zmätočné tvrdenie, že okresný súd jeho podanie vyhodnotil ako podané neoprávneným subjektom, keďže uvedená skutočnosť nevyplýva z napadnutého uznesenia a zo súdneho spisu. Podanie podal sťažovateľ ako oprávnený v tejto exekúcii a nie je zřejmé, aký iný subjekt teda mal doplniť návrh na vykonanie exekúcie.

22. Predsedníčka okresného súdu zároveň neuviedla žiadne zákonné ustanovenie, ktoré by vylučovalo pôsobnosť § 185 ods. 1 Civilného sporového poriadku v exekučnom konaní. V tejto súvislosti sťažovateľ zdôraznil, že *„v prostredí právneho štátu je neakceptovateľné, aby zákonodarca na jednej strane uložil účastníkom konania (oprávneným) povinnosť tvrdenia a povinnosť preukázania tvrdení a na druhej strane im tým istým zákonom odoprel primeranú možnosť vykonať dokazovanie označenými dôkazmi bez ohľadu na to, či nimi účastník konania bezprostredne disponuje alebo nie. Takýto výklad by bezpochyby viedol k odopretiu spravodlivosti*

(denegatio iustitiae) a porušení základného práva na súdnu ochranu... a práva na spravodlivé súdne konanie...“.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu okresného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

24. Ochranu základných práv a slobôd ústava rozdeľuje medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

25. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

26. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

27. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

28. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika

ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

29. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

30. Medzi prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, patria tie, v ktorých je táto nesprávna aplikácia spätá s konkurenciou jednotlivých právnych noriem, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov.

31. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením okresného súdu v časti týkajúcej sa rozhodnutia o zastavení exekúcie, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľom v ústavnej sťažnosti. Zároveň ústavný súd posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia v časti zastavenia exekúcie s limitmi tých článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta. Inými slovami, posudzoval ústavnú udržateľnosť rozhodnutia o zastavení exekúcie

32. Podľa § 234f ods. 1 Exekučného poriadku v platnom znení v exekučných konaniach, ktoré sa začali pred účinnosťou tohto zákona (23. decembra 2015, pozn.) a v ktorých sa odo dňa účinnosti tohto zákona vyžadujú pri podaní návrhu na vykonanie exekúcie náležitosti podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku, je oprávnený povinný doplniť návrh na vykonanie exekúcie podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku do 30 dní odo dňa účinnosti tohto zákona.

33. Podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017 v návrhu na vykonanie exekúcie na podklade rozhodnutia, ktorým sa priznal nárok zo zmenky proti povinnému, ktorý je fyzickou osobou, oprávnený opíše aj rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným. Skutočnosti podľa prvej vety je povinný opísať aj oprávnený, ktorý svoje právo preukazuje nepretržitým radom indosamentov. K návrhu na vykonanie exekúcie sa pripoja dôkazy, ktoré tieto skutočnosti osvedčujú.

34. Podľa § 234f ods. 4 až 6 Exekučného poriadku v platnom znení ak sa v konaniach podľa odseku 1 nepreukáže opak, platí, že sú tu dôvody na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m). Ak oprávnený návrh na vykonanie exekúcie nedoplní v lehote podľa odseku 1, súd exekúciu zastaví. Ak oprávnený návrh na vykonanie exekúcie doplní v lehote podľa odseku 1, súd preskúma či je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m), a ak exekúciu nezastaví, rozhodne o pokračovaní exekúcie.

35. Podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017 exekúciu súd zastaví, ak rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo vydané v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky a vyšlo najavo, že vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a nebolo prihladnuté

na neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo rozpor s dobrými mravmi alebo so zákonom.

36. Podľa okresného súdu sťažovateľ v doplnení návrhu na vykonanie exekúcie neuviedol dôvod a spôsob vystavenia a vyplnenia biankozmenky. Zároveň neuviedol, ako došlo k vyplneniu zmenky jeho právnym predchodcom, a tiež chýbajú akékoľvek identifikácie týkajúce sa zmenky (z čoho zmenková suma pozostáva, úroky, dátumy a pod), a preto zo sťažovateľom priložených listín nie je zrejmý vznik samotného zmenkového vzťahu.

37. Dôvodom prijatia novely Exekučného poriadku bola nevyhnutná potreba vysporiadať sa s otázkou ochrany spotrebiteľa v exekúciách prebiehajúcich na základe exekučného titulu vydaného v konaní, v ktorom nebola spotrebiteľovi ako účastníkovi poskytnutá primeraná ochrana, a preto sa upravila možnosť exekučného súdu odmietnuť vydať poverenie na vykonanie exekúcie, resp. v prebiehajúcich konaniach exekúciu zastaviť. Novela Exekučného poriadku mala umožniť ochranu spotrebiteľov pred nedôvodnými nárokmi uplatňovanými v štádiu exekúcie tým, že bola exekučnému súdu ustanovená povinnosť prihliadnuť na spotrebiteľské vzťahy, ak v pôvodných konaniach všeobecné sudy túto povinnosť opomenuli.

38. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom sťažovateľa, že pod pojmom „vlastný vzťah s povinným“ sa myslí pôvodný právny vzťah, z ktorého vznikla zmenka. V prejednávanej veci tento základný vzťah vyplýva zo zmluvy o úvere a príloh, ktoré tvoria jej neoddeliteľnú súčasť. Okresný súd netvrdil, že sťažovateľ opísal nedostatočným spôsobom „vlastný vzťah“ s povinnou. Podľa názoru ústavného súdu mal okresný súd (ako súd exekučný) po prípadnom zistení, že ide o spotrebiteľský vzťah, preskúmať, či zmluva o úvere spolu s jej prílohami neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, ich rozpor s dobrými mravmi či so zákonom alebo obmedzenie, alebo neprípustnosť použitia zmenky [§ 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017].

39. Z relevantnej časti odôvodnenia výroku napadnutého uznesenia o zastavení exekúcie nie je zrejmé, z čoho vyplývala povinnosť sťažovateľa uviesť v doplnení návrhu na vykonanie exekúcie okrem identifikácie samotného zmluvného vzťahu aj ďalšie okolnosti súvisiace s vystavením a vyplnením (bianko)zmenky. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na odborné názory prezentované v komentári k Exekučnému poriadku pri výklade § 48 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku v platnom znení, ktorý je obsahovo zhodný s § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017: „V prípade exekučného titulu, ktorým sa priznal nárok zo zmenky proti povinnému, ktorý je fyzickou osobou, je obligatórnou náležitosťou návrhu aj opis rozhodujúcich skutočností a tiež označenie dôkazov, ktoré sa týkajú vlastného vzťahu s povinným. Uvedená povinnosť nadväzuje na ustanovenie § 17 ods. 2 ZZŠ, podľa ktorého v konaní, v ktorom sa vymáha nárok zo zmenky, sa ex offo prihliadne na skutočnosti, ktoré by povinný mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Uvedenými skutočnosťami môžu byť aj námietky, ktoré sa zakladajú na vlastnom vzťahu k vystaviteľovi zmenky. Súdu je tak v § 17 ods. 2 ZZŠ uložená v uvedených prípadoch povinnosť prihliadnuť ex offo napríklad na premlčanie nároku, na neprijateľnosť zmluvnej podmienky a podobne, ktorú by nemohol splniť, pokiaľ by nemal k dispozícii opis rozhodujúcich skutočností

a označené dôkazy. Aj keď Exekučný poriadok výslovne neuvádza v týchto prípadoch aj pripojenie dôkazov, keď postačuje označenie dôkazov, v záujme efektívneho postupu súdu je žiaduce, aby oprávnený dôkazy, ktoré označil a disponuje nimi, k návrhu aj pripojil.“ (ŠTEVČEK, M., KOTRECOVÁ, A., TOMAŠOVIČ, M., MOLNÁR, P. a kol. *Exekučný poriadok. Komentár*. 3. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 217.).

40. Podľa § 17 ods. 1 zmenkového a šekového zákona kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. Podľa § 17 ods. 2 zmenkového a šekového zákona v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliadne na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky, mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

41. Ústavný súd uvádza, že § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017 priamo odkazuje na § 17 zmenkového a šekového zákona. Ústavný súd predpokladá, že iba z tohto dôvodu okresný súd vyžadoval od sťažovateľa opísanie „vlastného“ zmenkového vzťahu spôsobom podľa § 17 ods. 1 zmenkového a šekového zákona. Z § 17 ods. 2 zmenkového a šekového zákona priamo vyplýva povinnosť súdu *ex offico* prihliadať na postavenie žalovaného zo zmenky ako spotrebiteľa, ak táto zmenka vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Ako už bolo uvedené, ide o skutočnosti týkajúce sa najmä neprijateľných zmluvných podmienok (§ 52 v spojení s § 53 Občianskeho zákonníka) alebo neprípustnosti zabezpečenia záväzkov spotrebiteľa zmenkou alebo šekom [§ 5a ods. 1 písm. b) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov]. Ak na tieto okolnosti v zmenkovom súdnom konaní súdom nebolo prihliadnuté, musí na nich exekučný súd prihliadnuť *ex offico*. Podľa názoru ústavného súdu si okresný súd nesprávne vyložil odkaz na zmenkový a šekový zákon uvedený v § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017, keď vyžadoval od sťažovateľa opísanie „vlastného“ zmenkového vzťahu podľa § 17 ods. 1 zmenkového a šekového zákona. Ústavný súd však zdôrazňuje, že § 17 ods. 1 a 2 zmenkového a šekového zákona je aplikovateľný výlučne v zmenkovom súdnom konaní, a nie v exekučnom konaní.

42. Predsedníčka okresného súdu argumentovala uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 774/2016-7 z 27. októbra 2016, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Brezno o zastavení inej exekúcie. V uvedenej veci Okresný súd Brezno ústavne akceptovateľným spôsobom exekúciu zastavil podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku z dôvodu, že návrh na vykonanie exekúcie nebol v zmysle § 243f ods. 1 Exekučného poriadku doplnený podaním doručeným v zákonnej lehote exekučnému súdu (v zákonnej lehote oprávnený doručil doplnenie návrhu na vykonanie exekúcie priamo súdnemu exekútorovi). Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v prejednávanej veci nebola sporná včasnosť podania doplnenia návrhu

na vykonanie exekúcie zo strany sťažovateľa, keďže podanie bolo doručené priamo okresnému súdu 15. januára 2016 (posledný deň na splnenie povinnosti podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku bol 22. január 2016). Za týchto okolností ústavnému súdu nie je zrejmá súvislosť posudzovanej veci s argumentovaným rozhodnutím.

43. Ústavný súd poukazuje na rozporné tvrdenia sudkyne okresného súdu, ktorá na jednej strane konštatovala, že z pripojených listinných dôkazov vyplýva vznik pôvodného právneho vzťahu (ale nie je z nich zrejmý vznik samotného zmenkového vzťahu), a na druhej strane tvrdila, že porovnaním sťažovateľom predloženej zmluvy o úvere s obsahom zmenkového platobného rozkazu a návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu nebolo možné konštatovať, že podkladom pre zmenkové súdne konanie boli práve právne vzťahy vyplývajúce zo zmluvy o úvere.

44. Z obsahu vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že prílohou doplnenia návrhu na vykonanie exekúcie bol aj návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu. Porovnaním petitu v ňom uvedeného s výrokom exekučného titulu (zmenkový platobný rozkaz nachádzajúci sa v súdnom spise) možno jednoznačne uviesť, že exekučný titul bol vydaný na základe sťažovateľom priloženého návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu. V návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu bolo konkretizované aj číslo zmluvy o úvere, ktoré sa zhodovalo so zmluvou o úvere predloženou k doplneniu návrhu na vykonanie exekúcie. Ústavný súd sa preto nestotožňuje so záverom sudkyne okresného súdu, že podkladom pre zmenkové súdne konanie neboli právne vzťahy vyplývajúce práve zo zmluvy o úvere.

45. Ak napriek tomu okresný súd mal pochybnosti, či podkladom pre zmenkové konanie boli právne vzťahy vyplývajúce práve zo zmluvy o úvere, ktorú sťažovateľ predložil ako prílohu k doplneniu návrhu na vykonanie exekúcie, tak si mal vyžiadať zmenkový súdny spis. Inými slovami, okresný súd mohol spochybníť sťažovateľom predloženú zmluvu o úvere len tým, že by ju porovnal so zmluvou o úvere nachádzajúcou sa v zmenkovom súdnom spise. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade vyžiadanie zmenkového súdneho spisu nemožno vyhodnotiť ako dokazovanie, ale len ako overenie skutočností, ktoré tvrdil, resp. preukazoval sťažovateľ, týkajúcich sa osvedčenia „vlastného“ zmluvného vzťahu s povinnou.

46. Podľa ústavného súdu okresný súd arbitrárnym postupom vyžadoval od sťažovateľa opísanie vlastného vzťahu spôsobom podľa § 17 ods. 1 zmenkového a šekového zákona, čo ho viedlo k záveru o nepreukázaní vzniku samotného „vlastného“ zmenkového vzťahu. Zo súdneho spisu nevyplýva ani okresným súdom tvrdená pochybnosť o tom, že podkladom pre zmenkové súdne konanie boli právne vzťahy vyplývajúce zo sťažovateľom predloženej zmluvy o úvere. Ak sa okresný súd domnieval, že zmluva o úvere má spotrebiteľský charakter, mal namiesto formálneho vyžadovania ďalších informácií od sťažovateľa sám riadne a samostatne posúdiť existenciu okolností podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017.

47. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia o zastavení exekúcie ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd sa dopustil takých závažných procesných pochybení s dopadom na vecnú správnosť výroku napadnutého uznesenia o zastavení exekúcie, že ich intenzita z ústavného hľadiska indikuje jeho neakceptovateľnosť, a preto ústavný súd rozhodol, že výrokom napadnutého uznesenia

týkajúcim sa zastavenia exekúcie došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

48. V dôsledku rozhodnutia o porušení práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o zrušení výroku napadnutého uznesenia o zastavení exekúcie a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľa vrátil vec v zmysle § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

49. Po zrušení výroku napadnutého uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o doplnení návrhu sťažovateľa na vykonanie exekúcie, pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

50. Ústavný súd dodáva, že z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 9 Er 1293/2007-168 z 12. mája 2021 bola sťažovateľovi uložená povinnosť zaplatiť náhradu trov exekúcie súdnemu exekútorovi v sume 39,83 eur. Uznesenie okresného súdu z 12. mája 2021 právny zástupca sťažovateľa nenapadol ústavnou sťažnosťou spolu s návrhom na jej spojenie s touto ústavnou sťažnosťou, resp. nenavrhol rozšírenie petitu tejto ústavnej sťažnosti o vyslovenie porušenia v bode 1 uvedených práv sťažovateľa uznesením okresného súdu z 12. mája 2021. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že po právoplatnosti tohto nálezu ústavného súdu uznesenie okresného súdu z 12. mája 2021 stratí svoj právny podklad, keďže v tomto prípade výrok o trovách exekúcie je závislý od existencie výroku o zastavení exekúcie.

V.

Trovy konania

51. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 zodpovedá sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola vo výške 1 087 eur). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 je v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

52. Ústavný súd uvádza, že podľa § 11 ods. 3 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o porušení, resp. neporušení základných práv a slobôd orgánmi verejnej moci, čo nie je oceníteľné peniazmi. Ak teda právny zástupca sťažovateľa hodnotu jedného úkonu právnej pomoci (320,34 eur) vyčíslil s poukazom na § 10 ods. 1 vyhlášky (z vymáhanej sumy 16 084,88 eur), postupoval nesprávne. Z tohto dôvodu ústavný súd priznal právnenmu zástupcovi

sťažovateľa odmenu za každý priznaný úkon právnej služby vo výške uvedenej v predchádzajúcom bode a vo zvyšnej uplatnenej časti mu ústavný súd túto odmenu nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu).

53. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 460,90 eur vrátane dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (ústavný súd považuje za preukázané, že právny zástupca sťažovateľa je platcom DPH)], a to za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2021 zvýšené o 20 % DPH, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky] a písomné podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a dvakrát paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2021 zvýšenú o 20 % DPH.

54. Ústavný súd nepriznal právnemu zástupcovi odmenu a režijný paušál za vyjadrenie sa k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu k ústavnej sťažnosti. Túto skutočnosť ústavný súd odôvodňuje tým, že právny zástupca sťažovateľa v ňom jednak konštatoval skutočnosti, ktoré už boli uvedené v ústavnej sťažnosti. Zároveň právny zástupca sťažovateľa síce reagoval na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, ale bez uvedenia nových skutočností, ktoré by mali vplyv na rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

55. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VI. Záver

56. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2022

**Ladislav Duditš
predseda senátu**